
Atmatattvanirupanam

ఆత్మ తత్త్వ నిరూపణమ్

Document Information

Text title : AtmatattvanirUpaNam

File name : AtmatattvanirUpaNam.itx

Category : devii, advice, misc

Location : doc_devii

Transliterated by : Vishwas Bhide

Proofread by : Vishwas Bhide, PSA Easwaran

Description/comments : Devigita Adhyaya 1

Acknowledge-Permission: <http://satsangdhara.net>

Latest update : April 30, 2021

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

May 1, 2021

sanskritdocuments.org

ఆత్మతత్త్వనిరూపణమ్

(దేవీభాగవతతః దేవీగీతాయాం ప్రథమోఽధ్యాయః)

శ్రీదేవ్యువాచ -

శృణ్వన్తు నిర్జరాః సర్వే వ్యాహరన్త్యా వచో మమ ।
యస్య శ్రవణమాత్రేణ మద్రూపత్వం ప్రపద్యతే ॥ ౧ ॥

అహమేవాస పూర్వం తు నాన్యత్కీఞ్చిన్నగాధిప ।
తదాత్మరూపం చిత్సంవిత్పరబ్రహ్మైకనామకమ్ ॥ ౨ ॥

అప్రతర్క్యమనిర్దేశ్యమనౌపమ్యమనామయమ్ ।
తస్య కాచిత్స్వతః సిద్ధా శక్తిర్మాయేతి విశ్రుతా ॥ ౩ ॥

న సతీ సా నాసతీ సా నోభయాత్మా విరోధతః ।
ఏతద్విలక్షణా కాచిద్వస్తుభూతాస్తి సర్వదా ॥ ౪ ॥

పావకస్యోష్ణతేవేయముష్ణాంశోరివ దీధితిః ।
చన్ద్రస్య చన్ద్రికేవేయం మమేయం సహజా ధ్రువా ॥ ౫ ॥

తస్యాం కర్మాణి జీవానాం జీవాః కాలాశ్చ సఞ్చరే ।
అభేదేన విలీనాః స్యుః సుషుప్తౌ వ్యవహారవత్ ॥ ౬ ॥

స్వశక్తేశ్చ సమాయోగాదహం బీజాత్మతాం గతా ।
స్వాధారావరణాత్తస్యా దోషత్వం చ సమాగతమ్ ॥ ౭ ॥

చైతన్యస్య సమాయోగాన్నిమిత్తత్వం చ కథ్యతే ।
ప్రపఞ్చపరిణామాచ్చ సమవాయిత్యముచ్యతే ॥ ౮ ॥

కేచిత్తాం తప ఇత్యాహుస్తమః కేచిజ్జడం పరే ।
జ్ఞానం మాయాం ప్రధానం చ ప్రకృతిం శక్తిమప్యజామ్ ॥ ౯ ॥

విమర్శ ఇతి తాం ప్రాహుః శైవశాస్త్రవిశారదాః ।
అవిద్యామితరే ప్రాహుర్వేదతత్త్వార్థచిన్తకాః ॥ ౧౦ ॥

ఏవం నానావిధాని స్యుర్నామాని నిగమాదిషు ।

తస్య జడత్వం దృశ్యత్వాజ్ఞాననాశాత్తతోఽసతీ || ౧౧ ||
 చైతన్యస్య న దృశ్యత్వం దృశ్యత్వే జడమేవ తత్ |
 స్వప్రకాశం చ చైతన్యం న పరేణ ప్రకాశితమ్ || ౧౨ ||
 అనవస్థాదోషసత్త్వాన్న స్వేనాపి ప్రకాశితమ్ |
 కర్మకర్తృవిరోధః స్యాత్తస్మాత్తద్దీపవత్స్వయమ్ || ౧౩ ||
 ప్రకాశమానమన్యేషాం భాసకం విద్ధి పర్వత |
 అత ఏవ చ నిత్యత్వం సిద్ధసంవిత్తనోర్మమ || ౧౪ ||
 జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యాదౌ దృశ్యస్య వ్యభిచారతః |
 సంవిదో వ్యభిచారశ్చ నానుభూతోఽస్తి కర్త్విత || ౧౫ ||
 యది తస్యోప్యనుభవస్తర్జ్యయం యేన సాక్షిణా |
 అనుభూతః స ఏవత్ర శిష్టః సంవిద్యపుః పురా || ౧౬ ||
 అత ఏవ చ నిత్యత్వం ప్రోక్తం సచ్ఛాస్త్రకోవిదైః |
 ఆనందరూపతా చాస్యాః పరప్రేమాస్పదత్వతః || ౧౭ ||
 మా న భూవం హి భూయాసమితి ప్రేమాత్మని స్థితమ్ |
 సర్వస్యాన్యస్య మిథ్యాత్వాదసంకల్పం స్ఫుటం మమ || ౧౮ ||
 అపరిచ్ఛిన్నతాప్యేవమత ఏవ మతా మమ |
 తచ్చ జ్ఞానం నాత్మధర్మో ధర్మత్వే జడతాఽఽత్మనః || ౧౯ ||
 జ్ఞానస్య జడశేషత్వం న దృష్టం న చ సమభివి |
 చిద్ధర్మత్వం తథా నాస్తి చితశ్చిన్న హి భిద్యతే || ౨౦ ||
 తస్మాదాత్మా జ్ఞానరూపః సుఖరూపశ్చ సర్వదా |
 సత్యః పూర్ణోఽప్యసంకల్పశ్చ ద్వైతజాలవివర్జితః || ౨౧ ||
 స పునః కామకర్మాదియుక్తయా స్వీయమాయయా |
 పూర్వానుభూతసంస్కారాత్ కాలకర్మవిపాకతః || ౨౨ ||
 అవివేకాచ్చ తత్త్వస్య సిస్సంజ్ఞావాన్ప్రజాయతే |
 అబుద్ధిపూర్వః సర్గోఽయం కథితస్తే నగాధిప || ౨౩ ||
 ఏతద్ధి యన్మయా ప్రోక్తం మమ రూపమలౌకికమ్ |
 అవ్యాకృతం తదవ్యక్తం మాయాశబలమిత్యపి || ౨౪ ||

ప్రోవ్యతే సర్వశాస్త్రేషు సర్వకారణకారణమ్ ।
 తత్త్వానామాదిభూతం చ సచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ॥ ౨౫॥
 సర్వకర్మమనీభూతమిచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశ్రయమ్ ।
 ప్రీఙ్కారమస్త్రవాచ్యం తదాదితత్త్వం తదుచ్యతే ॥ ౨౬॥
 తస్మాదాకాశ ఉత్పన్నః శబ్దతన్మాత్రరూపకః ।
 భవేత్స్పర్శాత్మకో వాయుస్తేజోరూపాత్మకం పునః ॥ ౨౭॥
 జలం రసాత్మకం పశ్చాత్తతో గన్ధాత్మికా ధరా ।
 శబ్దైకగుణ ఆకాశో వాయుః స్పర్శరవాన్వితః ॥ ౨౮॥
 శబ్దస్పర్శరూపగుణం తేజ ఇత్యుచ్యతే బుధైః ।
 శబ్దస్పర్శరూపరసైరాపో వేదగుణాః స్మృతాః ॥ ౨౯॥
 శబ్దస్పర్శరూపరసగన్ధైః పంచగుణా ధరా ।
 తేభ్యోఽభవన్మహత్సూత్రం యల్లిజ్గం పరిచక్షతే ॥ ౩౦॥
 సర్వాత్మకం తత్సమోక్తం సూక్ష్మదేహోఽయమాత్మనః ।
 అవ్యక్తం కారణో దేహః స చోక్తః పూర్వమేవ హి ॥ ౩౧॥
 యస్మిజ్ఞాగదీబ్జరూపం స్థితం లిజ్గోద్భవో యతః ।
 తతః స్థూలాని భూతాని పంచీకరణమార్గతః ॥ ౩౨॥
 పంచసంఖ్యాని జాయంతే తత్ప్రకారస్త్యభోచ్యతే ।
 పూర్వోక్తాని చ భూతాని ప్రత్యేకం విభజేద్విధా ॥ ౩౩॥
 ఏకైకం భాగమేకస్య చతుర్థా విభజేద్ధరే ।
 స్వస్వేతరదివ్యతీయాంశే యోజనాత్పంచ పంచ తే ॥ ౩౪॥
 తక్కార్యం చ విరాడేహః స్థూలదేహోఽయమాత్మనః ।
 పంచభూతస్థసత్త్వాంతైః శ్రోత్రాదీనాం సముద్భవః ॥ ౩౫॥
 జ్ఞానేన్ద్రియాణాం రాజేన్ద్రి ప్రత్యేకం మిలితైస్తు తైః ।
 అన్యైకరణమేకం స్యాద్వృత్తిభేదాచ్ఛతుర్విధమ్ ॥ ౩౬॥
 యదా తు సజ్కల్పవికల్పకృత్యం
 తదా భవేత్తన్మన ఇత్యభిఖ్యమ్ ।
 స్యాద్బుద్ధిసంజ్ఞం చ యదా ప్రవేత్తి

సునిశ్చితం సంశయహీనరూపమ్ || 32 ||

అనుసన్ధానరూపం తచ్చిత్తం చ పరికీర్తితమ్ |

అహంకృత్యాత్మవృత్త్యా తు తదహంకారతాం గతమ్ || 3౩ ||

తేషాం రజోఽఞ్జెరాతాని క్రమాత్కర్మేన్ద్రియాణి చ |

ప్రత్యేకం మిలితైస్తైస్తు ప్రాణో భవతి పంచుధా || 3౪ ||

హృది ప్రాణో గుదేఽపానో నాభిస్థస్తు సమానకః |

కణ్ఠదేశేఽప్యదానః స్యాద్వాస్యనః సర్వశరీరగః || ౪౦ ||

జ్ఞానేన్ద్రియాణి పఞ్చైవ పంచుకర్మేన్ద్రియాణి చ |

ప్రాణాదిపంచుకం చైవ ధియా చ సహితం మనః || ౪౧ ||

ఏతత్సూక్ష్మశరీరం స్యాన్మమ లింగం యదుచ్యతే |

తత్ర యా ప్రకృతిః ప్రోక్తా సా రాజన్ద్వివిధా స్మృతా || ౪౨ ||

సత్త్వాత్మికా తు మాయా స్యాదవిద్యా గుణమిశ్రితా |

స్వాశ్రయం యా తు సంరక్షేత్సా మాయేతి నిగద్యతే || ౪౩ ||

తస్యాం యత్ప్రతిబిమ్బం స్యాద్భిమ్బభూతస్య చేశితుః |

స ఈశ్వరః సమాఖ్యాతః స్వాశ్రయజ్ఞానవాన్పరః || ౪౪ ||

సర్వజ్ఞః సర్వకర్తా చ సర్వానుగ్రహకారకః |

అవిద్యాయాం తు యత్కించైత్ప్రతిబిమ్బం నగాధిప || ౪౫ ||

తదేవ జీవసంజ్ఞం స్యాత్సర్వదుఃఖాశ్రయం పునః |

ద్వయోరపీహ సమ్ప్రోక్తం దేహత్రయమవిద్యయా || ౪౬ ||

దేహత్రయాభిమానాచ్ఛాప్యభూన్నామత్రయం పునః |

ప్రాజ్ఞస్తు కారణాత్మా స్యాత్సూక్ష్మదేహీ తు తైజసః || ౪౭ ||

స్థూలదేహీ తు విశ్వాఖ్యస్త్రివిధః పరికీర్తితః |

ఏవమీశోఽపి సమ్ప్రోక్త ఈశసూత్రవిరాట్పదైః || ౪౮ ||

ప్రథమో వ్యష్టిరూపస్తు సమష్ట్యాత్మా పరః స్మృతః |

స హి సర్వేశ్వరః సాక్షాజ్ఞివానుగ్రహకామ్యయా || ౪౯ ||

కరోతి వివిధం విశ్వం నానాభోగాశ్రయం పునః |

మచ్ఛక్తిప్రేతో నిత్యం మయి రాజన్ప్రకల్పితః || ౫౦ ||

ఇతి దేవీభాగవతే సప్తమస్కంధేద్వాత్రింశాధ్యాయాంతర్గతం
దేవ్యాః ఆత్మతత్త్వనిరూపణం సమాప్తమ్ ।
ఇతి శ్రీదేవీభాగవతే దేవీగీతాయాం ప్రథమోఽధ్యాయః ।

Encoded by Vishwas Bhide

Proofread by Vishwas Bhide, PSA Easwaran

——
Atmatattvanirupanam

pdf was typeset on May 1, 2021

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

